

USNESENÍ

Krajský soud pro mládež v Brně rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 21. února 2023 o odvolání

mladistvého: **T. H.**, narozený XXXXX, XXXXX XXXXX – obor XXXXX, trvale bytem XXXXX,

proti rozsudku Okresního soudu v Břeclavi, soudu pro mládež ze dne 1. prosince 2022 č.j. 21 Tm 9/2022-131,

takto:

Podle § 256 trestního řádu se odvolání mladistvého **zamítá**.

Odůvodnění

1. Napadeným rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi, soudu pro mládež ze dne 1. prosince 2022 sp. zn. 21 Tm 9/2022 byl mladistvý T. H. uznán vinným proviněním pohlavního zneužití podle § 187 odstavec 1 trestního zákoníku, kterého se měl dle skutkových zjištění soudu I. stupně dopustit tím, že
v přesně nezjištěnou dobu minimálně od 14. 1. 2021 do 22. 8. 2021 v Brně na ulici XXXXX a ve XXXXX na ulici XXXXX, vykonal opakovaně, nejméně v deseti případech, oboustranně chtěnou vaginální soulož s nezletilou A.Š., nar. XXXXX, ačkoliv věděl, že poškozená v době soulože nedovršila patnácti let věku, kdy k pohlavnímu styku došlo bez použití násilí, či jiné formy donucení, oboustranně a dobrovolně.
2. Za toto provinění bylo mladistvému uloženo podle § 187 odstavec 1 trestního zákoníku za použití § 31 odstavec 1 zákona č. 218/2003 Sb. trestní opatření odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Podle § 81 odstavec 1 trestního zákoníku a § 33 odstavec 1 zákona č. 218/2003 Sb. mu byl výkon trestního opatření odnětí svobody podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců.
3. Podle § 229 odstavec 1 trestního řádu byla poškozená A.Š. odkázána s nárokem na nemajetkovou újmu na řízení ve věcech občanskoprávních.

4. Proti rozsudku podal mladistvý včas odvolání, které směřoval do výroku o trestním opatření, které považuje za nepřiměřeně přísné s ohledem na okolnosti případu.
5. Za významný je označen prvek případu, a to věkový rozdíl mladistvého a poškozené, když mladistvý je starší od poškozené o necelé tři roky. Jedná se o věk, u kterého lze označit oba za vrstevníky, a to i s přihlédnutím k jejich věku pod 18 let. Tento rozdíl je v partnerských vztazích naprosto běžný. Pokud by došlo k pohlavnímu styku obou osob za několik let, z pohledu trestněprávních předpisů by zjevně k formálnímu naplnění trestného činu/provinění nedošlo a v běžné společnosti by pohlavní styk mezi takovými vrstevníky byl považován za něco zcela běžného, v mezích morálky, neohrožujícího. Obhajoba si tak klade otázku, z jakého důvodu má být kriminalizován podobný sexuální vztah dvou vrstevníků, pokud se odehraje v jejich nižším věku. Poukázáno je na rozhodnutí Ústavního soudu v řízení sp. zn. IV. ÚS 173/94, kde konstatoval, že pokud je mezi pachatelem a poškozenou minimální věkový rozdíl, může jít o jednání společensky škodlivé, ale spíše se přibližující hranici etické normy než trestnému činu.
6. Také je zdůrazněn účel skutkové podstaty trestného činu podle § 187 trestního zákoníku, kterým je chránit v důsledku nízkého věku pohlavně a mravně nevyvinuté osoby vůči těm, kteří jsou naopak díky věku pohlavně a mravně plně vyvinuti. Právní předpisy však již nijak nezohledňují, že úroveň této vyspělosti se u osob vrstevníků bude přibližovat nebo být dokonce na stejné úrovni, jinými slovy – společnost by jim měla poskytovat právními předpisy podobnou ochranu. Je přirozené, že význam tohoto problému s potenciální se zvyšujícím věkovým rozdílem pachatele a poškozené osoby přechází skutečně od pozice pouhé morální otázky do pozice protiprávní až trestněprávní, kde jedna z osob svým tělesným a zejména mravním vývojem bude převyšovat druhou. Zde pak účel ochrany ve smyslu § 187 trestního zákoníku má svůj smysl i společenské opodstatnění na ochraně osob, které nejsou schopny se bránit jiné z důvodu věku vyspělejší osobě, nebo je alespoň jejich schopnost se bránit v důsledku nedostatečného vývoje a věku omezena. Pouze v této pozici se pak Ústavní soud problematikou částečně zabýval. Tato problematika zůstává pohříchu legislativně nijak neupravena a soudy jsou ve výsledku nuceny s ní pracovat tak, že nižší věkový rozdíl zohlední menší výměrou či méně omezujícím druhem trestu. Zde je namístě připomenout, že Okresní soud v Břeclavi se věkovým rozdílem vůbec nezabýval a nemohl jej tak v trestu zohlednit vůbec.
7. Zdůrazněno je, že Česká republika je vázána mj. i směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/93/EU, o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Tato směrnice se této problematice dotýká a není od věci již na počátku uvést, že za dítě považuje každou osobu do věku 18 let, tedy i osoby v pohledu zákona o soudnictví ve věcech mládeže považované za mladistvé. V rámci směrnice se pak členské státy zavazují, aby přijaly právní úpravu postihující sexuální styk s dítětem nedosahujícího pohlavní vyspělosti (ve smyslu směrnice a vnitrostátního práva věkem pod 15 let) trestem odnětí svobody s horní hranicí sazby alespoň 5 let (článek 3 odst.4). V tomto ohledu zřejmě nebylo třeba vnitrostátní právní úpravu upravovat. V článku 8 odst.1 však směrnice členskými státy ukládá rozhodnout, zda se článek 3 odst. 2-4 užijí na sexuální styk prováděný se souhlasem zúčastněných mezi vrstevníky podobného věku i stupně duševního a tělesného vývoje či zralosti. Skutečností zůstává, že ačkoliv ze z.č. 141/2014 Sb., plyne, že byl přijat právě k provedení označené směrnice, ani z důvodové zprávy tohoto zákona neplyne, že by bylo, byť hodnoceno, zda je třeba nějakým způsobem zohlednit v právní úpravě odkaz článku 8 odst.1 směrnice. Jinými slovy, Česká republika ve smyslu čl. 8 odst.1 směrnice nezhodnotila přijetí žádného rozhodnutí, které by uvedenou povinnost rozhodnout se, naplnilo. A to přesto, že podle směrnice byly členské státy zavázány právní úpravu dát do souladu se směrnicí nejpozději do 18.12.2013.

8. Takový stav mladistvého viditelně poškozuje na jeho právu na spravedlivý proces, když z hlediska druhu a výměry trestu k němu s ohledem na věkový rozdíl od poškozené mělo být přístupováno značně mírněji. Poukázáno bylo na okolnosti, které měly mít vliv na trestní opatření. Jedná se o samotné chování poškozené, a to až vůči mladistvému, tak obecně, na které v podaném odvolání upozorňuje a vyplývá především ze zprávy OSPOD. Jedná se o osobu obecně s problematickým a rizikovým chováním. Z několika vyjádření a úkonů poškozené také vyplynulo, že se jedná o osobu s tendencí lhát, byť následně alespoň v některých případech se snaží následek lhaní zmírnit (za všechny příklady je nejvýstižnější komunikace na aplikaci messenger s obžalovaným a obvinění ze znásilnění, které původně sdělila školnímu psychologovi). Naproti tomu z chování a přístupu mladistvého v rámci trestního řízení je zřejmé, že tento plně spolupracoval, pomáhal skutkové okolnosti vyšetřujícím orgánům odhalovat, svou výpověď ve věci nijak neměnil a neodchyluje se od ostatních zjištěných skutečností. Na začátku vztahu s poškozenou bylo obžalovanému 16 let a jejich mravní vyspělost byla na podobné úrovni. Znovu je tak třeba připomenout účel skutkové podstaty § 187 trestního zákoníku, který má chránit tělesně a duševně méně vyspělé osoby před těmi, které jsou naopak vyspělejší, byť k formálnímu naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu došlo, ale soudem nebylo dostatečně zhodnoceno, že mezi obžalovaným a poškozenou šlo o poměrně běžný, citově dokonce poměrně silný vztah sám o sobě dost dlouhý, a především vůbec nebyl zhodnocen nízký věkový rozdíl obou zúčastněných. Došlo tak k uložení trestu nepřiměřeně přísného, kdy by postačovalo opatření výchovného charakteru, protože ze zjištěných skutečností ani neplyne, že by obžalovaný až už v sexuální oblasti či obecně nějak inklinoval k páčání protiprávní činnosti, spíše naopak, což plyne například ze zprávy školského zařízení. Závěrem bylo navrženo zrušení výroku o uloženém trestním opatření s tím, necht' je uloženo trestní opatření mírnější.
9. Odvolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou a obsahovalo veškeré náležitosti odvolání dle ustanovení § 249 odst. 1 trestního řádu. Odvolací soud neshledal důvody pro odmítnutí nebo zamítnutí odvolání ve smyslu § 253 odst. 1, 3 trestního řádu. Z podnětu podaného odvolání odvolací soud v souladu s ustanovením § 254 odst. 1, 3 trestního řádu napadený rozsudek přezkoumal ohledně výroku, kterým bylo uloženo trestní opatření, neboť jenom tento výrok byl odvoláním mladistvého napaden. Přezkoumána byla i správnost postupu řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, a odvolací soud pak dospěl k následujícím závěrům.
10. V řízení, které předcházelo napadenému rozsudku, bylo zákonně postupováno v souladu s ustanoveními trestního řádu, zejména pak s těmi, které mají zabezpečit řádné objasnění věci a právo mladistvého na obhajobu. Řízení není zatíženo žádnými podstatnými vadami, které by mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávaného výroku rozsudku.
11. Při rozhodování o trestním opatření soud prvního stupně nepochybil, jestliže mladistvému uložil trestní opatření ryze výchovného charakteru, když toto své rozhodnutí učinil poté, kdy zhodnotil veškerá zjištění k jeho osobě, vyhodnotil závažnost jednání mladistvého, dobu, po kterou se trestné činnosti dopouštěl a po řádném vyhodnocení polehčujících a přitěžujících okolností. Akademické úvahy, rozvedené v odvolání mladistvého, jsou spíše námětem pro diskuzi v zákonodárném sboru, nikoli pro polemiku se soudním rozhodnutím, které aplikuje platnou právní úpravu. Odvolací soud nepřisvědčil podanému odvolání a neztotožnil se tvrzením obhajoby, že uložené trestní opatření je nepřiměřeně přísné. Výrok o uloženém trestním opatření ob stojí ze všech zákonných hledisek. Zcela správně soud I. stupně poukázal na dosavadní bezúhonnost mladistvého na straně jedné. Na druhou stranu nelze přehlédnout, že se jednalo o opakované jednání a nejednalo se tak o ojedinělý pohlavní styk s nezletilou. Nelze pominout ani samotné vyjádření mladistvého, že si byl protiprávnosti svého jednání vědom a matce řekli, že poškozené již bylo 15 let. Pokud je v podaném odvolání namítáno, že vztah mezi mladistvým a poškozenou byl vztahem poměrně běžným, citově dokonce silným, sám o sobě dost dlouhým, a soud měl hodnotit nízký věkový

rozdíl obou zúčastněných, tak dle názoru odvolacího soudu těmito požadavkům rozhodnutí o trestním opatření dostojí. Nepochybně nelze pominout na straně jedné chování poškozené, na straně druhé to byl mladistvý, který si byl trestné činnosti vědom, jak sám uvedl, nejdříve poškozenou odmítnul kvůli věku, ale poté se zamíloval a přestal cokoli řešit. S přihlédnutím k trestní sazbě, kterou byl mladistvý ohrožen, nepřicházel v úvahu odklon ani alternativní trestní opatření (srov. § 11 a další zákona 218/2003 Sb.).

12. Nelze přisvědčit obhajobě, že soud prvního stupně dostatečně nevyhodnotil věk obou aktérů a měl by tuto okolnost vyhodnotit ve prospěch mladistvého. Tuto okolnost nelze ani s ohledem na vyjádření samotného mladistvého a jeho vědomí, že věk poškozené takový druh vztahu neumožňuje bez důsledků takového chování, přeceňovat, neboť se protiprávního jednání dopouštěl opakovaně a dlouhodobě. Z výše uvedených důvodů odvolací soud vyměřené trestní opatření nepovažuje za přísné, ale jeho výměra i způsob výkonu zcela zákonně odráží jak okolnosti případu, tak i osobu mladistvého, a též souhlasný postoj poškozené.
13. Vzhledem ke všem zákonem stanoveným hlediskům uložené trestní opatření odnětí svobody v trvání 8 měsíců, podmíněně odložené na zkušební dobu 18 měsíců, není trestní opatření přísné, natož nepřiměřené. Pouze nepřiměřenost trestního opatření může být důvodem pro zrušení napadeného rozsudku v tomto výroku z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. e) trestního řádu. Odvolací soud dospěl k závěru, že soud I. stupně posoudil náležitě všechny okolnosti, významné z hlediska stanovení druhu a délky trestního opatření, které odpovídá jak povaze a závažnosti jednání mladistvého, jeho poměrům tak i samozřejmě výchovnému působení trestního opatření.
14. Z výše rozvedených důvodů bylo podané odvolání mladistvého zamítnuto podle § 256 trestního řádu, neboť nebylo shledáno důvodným.

Poučení o opravných prostředcích

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný, takže **rozhodnutí nabylo právní moci a je vykonatelné** (§ 139 odst. 1 písm. a), b)cc), § 140 odst. 1 trestního řádu).

Lze však proti němu podat dovolání (§ 265a odst. 1,2 trestního řádu).

Dovolání mohou podat (§ 265d odst. 1 trestního řádu)

- nejvyšší státní zástupce, který je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch či v neprospěch obviněného (§ 265d odst. 1 písm. a), § 265f odst. 1 trestního řádu).
- obviněný pouze prostřednictvím obhájce. Podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno (§ 265d odst. 2 trestního řádu).
- je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, může i proti vůli obviněného za něho v jeho prospěch dovolání podat též zákonný zástupce i jeho obhájce.

Dovolání se podává u soudu, který rozhodl v I. stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje (§ 265e odst. 1 trestního řádu).

O dovolání **rozhoduje Nejvyšší soud České republiky** (§ 265c trestního řádu).

V dovolání, kromě obecných náležitostí uvedených v § 59 odst. 3 trestního řádu, musí být uvedeno (§ 265f odst. 1 trestního řádu)

- proti kterému rozhodnutí dovolání směřuje,
- který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je napadán,
- čeho se dovolatel domáhá,
- konkrétní návrh na rozhodnutí odvolacího soudu,

- odkaz na zákonná ustanovení § 265b odst. 1 písm. a)-l), nebo § 265b odst. 2 trestního řádu, o které se dovolání opírá.

Rozsah a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání (§ 265f odst. 2 trestního řádu).

Kdo podal **zcela bezvýsledně dovolání**, je povinen státu nahradit náklady řízení o tomto návrhu, a to paušální částkou, kterou stanoví ministerstvo spravedlnosti obecně závazným právním předpisem (§ 153 odst. 1 trestního řádu). Paušální částka nákladů v řízení o zcela bezvýsledně podaném dovolání činí **10.000,- Kč** (§ 3a vyhlášky č. 312/1995 Sb.).

Brno 21. února 2023

Mgr. Lenka Králíková v.r.
předsedkyně senátu